

КОРУТУНДУ

Султаналиев Мирлан Кадырбекович, медицина илимдеринин кандидаты, И.К Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясынын жана Б.Н Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университетинин диссертациялык кеңешинин Д 14.23.678 эксперти, Кутболсун уулу Уланбекдин «Урук безинин коштондусундагы кистоздук өзгөрүүлөрдү дарылоодогу тактикалык ыкмалар жана фертилдүүлүктүн бузулушун баалоо» деген темадагы 14.01.23-урология адистиги боюнча медицина илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденүү үчүн диссертациялык ишин карап чыгып, төмөндөгүдөй чечим чыгарды:

1. Диссертациялык кеңешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши.

Кутболсун уулу Уланбектин илимий диссертациялык ишин карап чыгып төмөнкү жыйынтыкка келдим:

Илимий иш урук безинин коштондусунун кистоздук оорулары менен жабыркаган бейтаптарды дарылоонун актуалдуу темасына арналган. Бовгиалуронидаза азоксимер эртмесин колдонуу менен, бул иш илимий жактан негизделип, клиникалык жактан эффективдүү экенин тастыктайт. Жакынкы жана узак мөөнөттүү келечекте бейтаптардын жашоо сапатынын жогорулашы менен аныкталган.

Илимий иште 14.01.23 – урология адистигинин паспортуна толугу менен жооп берүүчү изилдөөлөр жүргүзүлгөн.

2. Илимий иштин максаты. Урук безинин коштондусунун кистоздук өзгөрүүсү менен жабыркаган бейтаптарды дарылоо боюнча тактикалык ыкманы иштеп чыгуу аркылуу эркектердин репродуктивдүү касиетин сактап калуу жана калыбына келтирүү.

Диссертацияда коюлган изилдөө максаты төмөндөгү милдеттерди аткаруу менен жетишилген:

1. Урук безинин коштондусунун кистоздук өзгөрүүсү менен жабыркаган бейтаптарга стационар шартында өткөрүлүүчү консервативдик жана

хирургиялык дарылоо иштерине салыштырма анализ өткөрүү жана тактикалык ыкмалардын натыйжалуулугун баалоо.

2. Бейтаптардын урук безинин коштондусунда орун алган шишиктин курамындагы интерлейкин-6 жана шишик некроз фактору-альфанын курамын изилдөө жана аларды оорунун кайталануу коркунучунун прогностикалык фактору катары аныктоо.

3. Хирургиялык дарылоонун стандарттуу методдоруна салыштыруу иретинде урук безинин коштондусундагы кистоздук өзгөрүүлөр менен жабыркашкан бейтаптардын тукум жаратуучу касиети боюнча иштелип чыккан комбинацияланган методдун таасирин жана клиникалык натыйжалуулугун баалоо.

Изилдөө иштеринин предмети – урук безинин коштондусунун кистоздук оорулары менен жабыркашкан бейтаптарды комплекстүү дарылоонун клиникалык натыйжалуулугун салттуу ыкмалар менен салыштырмалуу аспектиде баалоо жана аныктоо.

Диссертациянын изилдөө объектиси: 2014-2024 ж.ж чейинки учурда урук безинин/бездеринин коштондусунун кистоздук өзгөрүүлөрү менен жабыркаган репродуктивдүү курактагы (18-55 жаш) эркектер аталган изилдөө иштерине объект катары киргизилген.

Изилдөө методдору диссертациянын коюлган максаттарына жооп берет, диссертациялык иш адистик боюнча изилдөөгө коюлган талаптарга жооп берет: 14.01.23.

3. Диссертациялык теманын актуалдуулугу. Урук безинин коштондусунун кистоздук ооруларын диагностикалоо жана дарылоо бир топ татаал процесс болуп саналат. Аталган маселени оптималдаштыруу боюнча адабиятта көптөгөн эмгектер жарыяланган, бирок дагы да болсо изилдөөнү талап кылган чечилбеген жана талаштуу маселелер бар. Белгилей кетчү нерсе, бул патология сейрек кездешип, илимий адабияттарда оорулуулардын ушул категориясын диагностикалоо жана дарылоо боюнча чектелген маалыматтар гана бар.

Алгоритмди

иштеп чыгуу, дарылоо тактикасынын унификациясын жана дарылоо ыкмасын тандоо үчүн көрсөтмөлөрдү аныктоо өзгөчө мааниге ээ, анткени жүргүзүлгөн ретроспективдүү анализдин жыйынтыктары натыйжалуулугунун жоктугун жана бирдиктүү сунуштардын болбошун көрсөттү.

Көпчүлүк илимий адабияттарда бовгиалуронидаза азоксимер препараты репродуктивдик функциянын бузулушу менен ооруган бейтаптарда колдонууда оң динамикасын көрсөтөрү тууралуу жетиштүү маалыматтар бар.

Жогоруда айтылгандардын негизинде, диссертант тарабынан жүргүзүлгөн илимий изилдөө автордун сунуштаган бовгиалуронидаза азоксимерин эпидидимиске түздөн-түз киргизүү ыкмасын илимий жактан негиздөө үчүн өтө актуалдуу жана өз убагында жасалган деп жыйынтык чыгарууга болот. Бул ыкма эпидидимистин кистоздук оорулары бар эркектердин репродуктивдүү функциясынын клиникалык жана функционалдык абалын изилдөөгө багытталган.

4. Илимий натыйжалар. Иште төмөнкү илимий жактан негизделген жаңы натыйжалар берилген, алардын жыйынтыгы урология тармагын өнүктүрүү үчүн маанилүү ачылыштарды түзөт:

Эпидидимистин кистоздук оорулары бар эркектерде, кистоздук түзүлүштүн өскөн сайын, ал урук түтүктөрүн кысууга алып келиши мүмкүн, ал өз кезегинде эркектерде репродуктивдүү функциянын бузулушуна себеп болушу мүмкүн.

Урук безинин коштондусунун кистоздук оорулары бар эркектерди көзөмөлдөө боюнча оптимизацияланган алгоритмди колдонуу, диагностиканы жана дарылоону тандоодо оптималдуу ыкмаларды иштеп чыгууга жардам берди, бул болсо рецидивдердин тобокелдигин төмөндөтүүгө өбөлгө түздү.

Автор тарабынан сунушталган бовгиалуронидаза азоксимер эритмеси урук безинин коштондусунун кистасынын висцералдык бөлүгүнө түздөн-түз киргизилет, инъекциянын натыйжасында эритме эпидидимистин тканьына өтүп анын функцияларын калыбына келтирүүгө көмөктөшөт. Сунушталган ыкма стандарттык методикалар менен салыштырганда көп жагынан абдан

натыйжалуу болуп саналат. Бул узак мөөнөттүү келечекте аталган ыкма менен дарыланган эркектердин жашоо сапатын баалоонун илимий натыйжалары жана дарылоонун натыйжалары менен канааттануу көрсөткүчтөрү менен тастыкталат. Көрсөтүлгөн изилдөөнүн жыйынтыктары негизделген жана жогорку практикалык мааниге ээ

5. Алынган жыйынтыктардын практикалык мааниси.

1. Иштелип чыккан урук безинин коштондусунун кистоздук оорулары бар эркектерди көзөмөлдөө алгоритми дарылоо ыкмасын тандаганда персонафикацияланган ыкманы аныктайт, бул оорунун рецидивдеринин алдын алууга багытталган.

2. Сунушталган урук безинин коштондусунун кистоздук ооруларын дарылоонун комплекстүү ыкмасы, бовгиалуронидаза азоксимеринин эритмеси менен, дарылоонун натыйжалуулугун жана пациенттердин жашоо сапатын жакшыртат.

6. Авторефераттын диссертациянын мазмунуна дал келиши. Бул автореферат диссертациянын негизги мазмунун так чагылдырып, изилдөөнүн бардык аспектилерин, анын ичинде максаттарын, милдеттеринин негизги тыянактарын камтыйт. □

Автореферат орус жана англис тилдеринде бирдей резюмеге ээ.

7. Эскертүүлөр. Диссертация боюнча принципиалдуу эскертүүлөр жок, бирок таанышуу учурунда бир катар каталар байкалган, алар жүргүзүлгөн изилдөөнүн жакшы баасына таасирин тийгизбейт жана диссертанттын каалоосу боюнча оңой эле оңдолушу мүмкүн:

1. Графиктер жана диаграммалардын аныктыгы. Кээ бир графиктер жана диаграммалардын түсү же өлчөмдөрү так эмес, аларды жакшыртуу изилдөөнүн тактыгын жогорулатат.

2. Терминдерди тактоо. Кээ бир медициналык жана илимий терминдерди кайра карап чыгып, алардын тактыгын жана эл аралык стандарттарга шайкештигин камсыз кылуу сунушталат.

3. Кайталоолорду болтурбоо: Текстте өзүн-өзү кайталоолорду жоюу

керек, айрыкча теориялык жана методологиялык бөлүмдөрдө, бул иштин мазмунун тактайт.

4. Тилдик жана грамматикалык катачылыктарды оңдоо: Текстти грамматикалык жана стилистикалык катачылыктарга текшерип чыгып, анык жана түшүнүктүү болуусуна шарт түзүү сунушталат.

5. Литература тизмесин тактоо: Литература тизмесин текшерип чыгып, колдонулган бардык булактарды так көрсөтүү керек.

6. Жыйынтыктарды изилдөө максаттары менен шайкеш келтирүү.

7. **Сунуш:** эксперт диссертациялык кеңештин сунуштары боюнча кандидаттык диссертацияга:

8. Жетектөөчүү мекеме катары. С. Д. Асфендияров атындагы Казак Улуттук медицина университети, урология кафедрасы (050012, Казахстан Республикасы, Алматы ш, Толе Би көч., 94).

Расмий оппоненттерди дайындоо туура деп эсептейм:

Цуканов Антон Юрьевич

медицина илимдеринин доктору, профессор, Россия Федерациясынын Саламаттык сактоо министрлигинин Омск мамлекеттик медициналык университетинин хирургиялык оорулар жана урология кошумча дипломдон кийинки билим берүү бөлүмүнүн башчысы.

Абдыкалыков Мурадил Барыктабасович

медицина илимдеринин кандидаты, С. Б. Данияров атындагы кыргыз мамлекеттик медициналык кайра даярдоо жана квалификацияны жогорулатуу институту нефрология жана гемодиализ курсу менен урология кафедрасынын доценти

9. Сунуштар. Кутболсун уулу Уланбектин «Урук безинин коштондусундагы кистоздук өзгөрүүлөрдү дарылоодогу тактикалык ыкмалар жана фертилдүүлүктүн бузулушун баалоо» деген диссертациясы – бул аяктаган изилдөө, анын ичинде илимий жаңылык жана алынган жыйынтыктардын негиздемеси бар. Изилдөөнүн илимий жыйынтыктары такталып, клиникалык урологияда колдонууга сунушталууда.

10. Жыйынтык. Максатка жетүү үчүн урук безинин коштондусунун кистасы диагнозу менен кайрылган 116 бейтапты камтыган.

Автор изилдөөгө заманбап диагностика ыкмаларын колдонгон, жалпы клиникалык ыкмаларды (анамнез чогултуу, арыздарды жана жалобаларды анализдөө, объективдүү жана локалдык абал, ОАК, ОАМ, биохимиялык

анализдер) жана атайын ыкмаларды (кандын цитокиндерин аныктоо, интерлейкин 6, шишиктин некрозунун фактору, гормоналдык спектр, жашоонун сапатын баалоо анкети (SF-36), визуалдык аналогдук шкала боюнча ооруну баалоо шкаласы боюнча симптомдун интенсивдүүлүгүн баалоо) колдонгон.

Изилдөө үч этапта жүргүзүлгөн: 1-этап — пациенттерди тандоо, 2-этап — комплекстүү дарылоонун мезгили, 3-этап — 1 жылга чейин байкоо жүргүзүү мезгили, башкача айтканда, узак мөөнөттүү байкоо.

Жаш курак боюнча ретроспективдик анализ жүргүзгөндө төмөнкүдөй маалыматтар алынган: 18-25 жашта (18,1%), 26-35 жашта (31,9%), 36-45 жашта (24,8%), 46-55 жашта (21,6%), бул пациенттердин бардыгы репродуктивдүү курактагы адамдарды түзөт.

Ретроспективдик анализ көрсөткөндөй, урологдор урук безинин коштондусунун кистоздук ооруларына каршы дарылоону кан системасындагы жана кистоздук суюктукта цитокиндеринин деңгээлин эске албастан жүргүзүшкөн. Ооруканадан чыккандан кийин бейтаптар кыска мөөнөттүү жакшыруу менен чыкканы, бирок көп учурда рецидивдер байкалганы белгиленди. Ошондой эле этиологиялык факторлорду аныктоо, диагностикалык критерийлерди аныктоо, комплекстүү дарылоо үчүн көрсөтмөлөрдү тандоо көп учурда оорунун тарыхына негизделген маалыматтарга карап жүргүзүлбөгөндүгү, бул урук безинин коштондусунун кистоздук оорулары менен ооруган бейтаптарды дарылоо тактикасык алгоритмин иштеп чыгууга түрткү болгон.

Иштеп чыккан дарылоо ыкмасы боюнча 34 эркек, ал эми 35 эркек стандарттуу ыкма менен дарыланган.

Жаңы сунушталган хирургиялык дарылоо ыкмасы, фертилдүүлүктү сактоо жана калыбына келтирүүгө багытталып, клиникалык жана экономикалык эффективдүүлүгү менен аныкталат. Ал операция учурунда урук ташуучу жолдордун аз жаракаттануусун камсыздайт жана куулук органдарында берчтүү-склеротикалык процесстердин өнүгүшүнүн

мүмкүнчүлүгүн азайтат. Мындан тышкары, ыкма оору синдромунун тез жоюлушуна шарт түзөт, бейтаптардын жашоо сапатын жакшыртат.

Бул жыйынтык операциялык дарылоодон кийин ар кандай мезгилдерде спермограмма жана гормоналдык деңгээл боюнча сапаттык жана сандык көрсөткүчтөр менен тастыкталат, салыштырмалуу традициялык ыкмаларга караганда көрсөткүчтөр 2 эсе жогору болуп, экскретордук түрдөгү тукумсуздуктун өнүгүү коркунучу 90.2% га төмөндөйт. Алынган натыйжалар жана сунуштар практикалык саламаттык сактоо, айрыкча андрология тармагында колдонуу, репродуктивдик жаштагы бейтаптардын жашоо сапатын жогору көтөрүүгө мүмкүндүк берет.

Иштеп чыккан пациенттерди башкаруу алгоритмин колдонуу натыйжасында оорулардын асқынууларын жана рецидивдеринин пайда болуу коркунучу азайган.

Тастыкталган илимий эмгекти жана коштомо документтерди карап чыгып, И.К. Ахунбаев атындагы Кыргыз мамлекеттик медициналык академиясынын Д. 14.23.678 диссертациялык кеңешине Кутболсун уулу Уланбектин «Урук безинин коштондусундагы кистоздук өзгөрүүлөрдү дарылоодогу тактикалык ыкмалар жана фертилдүүлүктүн бузулушун баалоо» деген темадагы диссертациясын медицина илимдеринин кандидаты илимий даражасын алуу үчүн расмий коргоого кабыл алууну сунуштайм. 1

Комиссиянын мүчөсү:
м.и.к., Темир жол ооруканасынын
башкы врачы

М.К Султаналиев

Эксперттик комиссиянын мүчөсүнүн колун ырастайм:
Диссертациялык кеңештин Д. 14.23.678
окумуштуу катчысы

Өскөн уулу Айбек

10.01.2025
Подпись *Өскөн уулу Айбек* заверяю
зав. общим отделом
И.К. АХУНБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК МЕДИЦИНАЛЫК АКАДЕМИЯСЫ
КЫРГЫЗСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ ИМ. И.К. АХУНБАЕВА